

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

**ПРОГРАМА
ТВОРЧОГО КОНКУРСУ
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ МАГІСТР**

**Напрямок підготовки – 02 Культура і мистецтво
Спеціальність 025 – Музичне мистецтво
Освітня програма «Хорове диригування»**

Творчий конкурс проводиться з метою виявлення знань та фахових компетентностей вступників, які бажають продовжити навчання в ХДАК для здобуття ступеня магістр з метою удосконалення професійної майстерності у подальшій творчо-виконавській, педагогічній та науковій діяльності в галузі музичного мистецтва, а також роботи в професійних концертних та музично-театральних закладах.

На навчання за ступенем «магістр» приймаються випускники ЗВО III-IV рівнів акредитації з кваліфікацією «бакалавр музичного мистецтва». Вступники повинні мати необхідний рівень професійної майстерності, володіти знаннями, уміннями та навичками з основних спеціальних дисциплін («Хорове диригування», «Хоровий клас», «Методика викладання спеціальних дисциплін», «Постановка голосу», «Читання хорових партитур», «Аранжування», «Хорова література», «Історія хорового мистецтва», «Історія світової музики», «Історія української музики», «Музична естетика», «Музична психологія» тощо); виявляти обізнаність у галузі теорії та історії музичного, зокрема хорового мистецтва, оперувати професійною термінологією.

Під час випробування вступник повинен виявити:

Знання:

- теорії та історії музики, гармонії, поліфонії, музичної форми, хорознавства;
- процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями певного періоду;
- жанрово-стильових особливостей творів національних та зарубіжних композиторів різноманітних шкіл та художніх напрямків;
- творів сучасної хорової літератури полі стилістичного напрямку, а також складної музичної мови та фактури;
- принципів, методів, форм та засобів роботи над хоровою партитурою;
- принципів створення та реалізації виконавської інтерпретації у професійній діяльності диригента-хормейстера;

- найважливіших напрямків розробки актуальних проблем диригування в сучасній науковій літературі;
- основних закономірностей й сучасних досягнень з теорії, історії та методології музичного мистецтва;
- методики викладання курсу «Диригування» в учбових закладах;
- технології виконання хорових творів засобами мануальної техніки більш складних за стилем;
- державної мови (для іноземних громадян).

Уміння:

- обґрунтовано висловлювати особисту думку з питань теорії та історії вітчизняної і світової музичної культури;
- орієнтуватися в літературі з теорії, методики та практики викладання курсу «Диригування» та «Методика викладання спеціальних дисциплін»;
- вільно користуватися диригентським жестом в процесі роботи над хоровим твором;
- працювати над подальшим вдосконаленням виконавської майстерності;
- диригувати творами поліфонічного складу фактури;
- робити загальний, музично-теоретичний аналіз хорової партитури, побудову музичної форми твору з детальним розглядом музично-тематичного матеріалу і фактурного викладу;
- оволодіти умінням інтонаційно-стильового аналізу сучасних хорових творів різних стилів і жанрів та використати цей аналіз в виконавській інтерпретації;
- розробляти виконавський план твору і визначати конкретні засоби для його практичного втілення;
- обґрунтувати диригентсько-виконавську трактовку, характеристику засобів виразності (темпоритму, динаміки, фразування, характеру звуковедення, штрихів, акцентів, фермат, цезури, паузи, *rubato*, тембрових особливостей, агогіки, визначенню часткових та загальних динамічних змістовних кульмінацій);
- виявляти диригентсько-виконавські труднощі та шляхи їх подолання;
- інтерпретувати художні образи у виконавській і педагогічній діяльності;
- інтерпретувати композиційну роботу з хоровим колективом та виконувати диригентські обов'язки;
- встановлювати контакт із виконавцями в процесі репетиційної та концертної роботи;
- взаємодіяти з аудиторією для донесення художньої концепції твору, вільно і впевнено репрезентувати власну виконавську інтерпретацію.

Наявність навичок:

- вільного володіння диригентською технікою та виконавськими засобами виразності;

- слухового, метро-ритмічного й емоційного самоконтролю під час концертного виступу;
- диригентської майстерності та здатність до її вдосконалення через застосування відповідних практичних і репетиційних методик.

Творчий конкурс передбачає дві складові:

1. Перевірка виконавської майстерності (виконання програми з диригування);
2. Колоквіум (перевірка знань в галузі теоретичного музикознавства, історії світової та української музичної культури, хорознавства, методики викладання хорових дисциплін, володіння фортепіано, питання обраної теми наукової роботи – план-проспект магістерської роботи до 0.5 дрк. арк. погоджений з науковим керівником).

Перевірка виконавської майстерності передбачає виконання вступником програми з диригування на пам'ять, яка за ступенем складності відповідає здобутому освітньому рівню бакалавра музичного мистецтва.

Абітурієнт повинен виконати програму з двох, або з трьох (залежно від рівня складності) різних за стилем, жанром, характером та формою музичних творів, один з яких – твір крупної форми.

Вимоги до програми

1. Виконання концертної програми у супроводі фортепіано (один, або два твори крупної форми, бажано з наявністю фуґи).
2. Твір малої форми (хорова мініатюра) *a cappella*.

Під час фахового випробування вступник має продемонструвати:

- високий рівень технічної майстерності, професійне володіння комплексом прийомів і засобів виконавської виразності;
- художньо-переконливу інтерпретацію хорових творів, що відповідає жанрово-стильовим ознакам;
- артистизм, високий художньо-емоційний рівень виконання творів.

Під час колоквіуму абітурієнт повинен продемонструвати:

- ґрунтовні знання у галузі теоретичного та історичного музикознавства;
- практичні знання специфіки музично-виконавської діяльності, вміння розкрити логіку та побудову композиційно-драматургічного змісту музичного твору;
- знання найважливіших етапів історико-культурної динаміки світового та українського музичного мистецтва;
- знання творчого доробку видатних вітчизняних та європейських композиторів, які репрезентують етапи розвитку світового музичного мистецтва;
- вміння орієнтуватися у музикознавчій та музично-критичній літературі з актуальних проблем сучасного мистецтвознавства.

Оцінка за комплексне фахове вступне випробування виставляється за **100-бальною** шкалою оцінювання. Вступники, які отримали на випробуванні незадовільну оцінку (**нижче 60 балів**), до участі в конкурсі щодо зарахування на денну чи заочну форми навчання не допускаються.

Структура оцінки

за проходження комплексного фахового вступного випробування

№	Основні завдання творчого конкурсу	Кількість балів
1.	Виконання сольної програми з диригування	1-50
2.	Перевірка знань з теорії та історії музики	1-50
Максимальна кількість балів		100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТІВ, ЯКІ ВСТУПАЮТЬ ДО ХДАК У 2020р. на спеціальність «Музичне мистецтво» для здобуття ступеня магістр

Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1. Початковий 1 – 12 балів	Абітурієнт демонструє неспроможність виконання музичних творів напам'ять згідно з програмними вимогами. Форма виступу незадовільна. Демонструє володіння грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Творче мислення абітурієнта не розвинуте. Демонструє неспроможність володіння виконавсько-технічною майстерністю та необхідними професійними навичками для втілення музичного змісту творів. Має фрагментарні теоретичні знання з теорії та історії світової музики, що не відповідають рівню підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» або «молодший спеціаліст».
13 – 25 балів	Абітурієнт демонструє спроможність виконання музичних творів напам'ять на низькому рівні. Абітурієнт має слабкі музичні здібності та творче мислення, форма виступу лише частково

	<p>задовільна.</p> <p>Демонструє володіння грою на інструменті на низькому виконавсько-технічному рівні.</p> <p>Має незадовільні теоретичні знання з теорії та історії світової музики, що не відповідають рівню підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» або «молодший спеціаліст», що свідчить про його недостатній загальнокультурний рівень.</p>
<p>2. Середній 26 – 38 балів</p>	<p>Абітурієнт частково виконав основні завдання творчого конкурсу. Програма за рівнем складності відповідає вступним вимогам, абітурієнт демонструє певні навички та уміння, форма виступу задовільна, є погрішності темпо-ритмічної організації музичних творів, виконавської артикуляції та техніки.</p> <p>Абітурієнт виявив слабкі теоретичні знання з теорії та історії світової музики, які в цілому відповідають рівню підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» або «молодший спеціаліст»,</p>
<p>39 – 50 балів</p>	<p>Абітурієнт виконав основні завдання творчого конкурсу, але продемонстрував недостатній рівень виконавсько-технічної майстерності. Програма з фаху за рівнем складності відповідає вимогам, абітурієнт демонструє певні виконавські навички та уміння; помітні текстові неточності та хиби виконавського втілення музичного тексту твору.</p> <p>Абітурієнт продемонстрував невпевнені знання з теорії та історії світової музики, що свідчить про його задовільний загальнокультурний рівень.</p>
<p>3. Достатній 51 – 62 балів</p>	<p>Абітурієнт виконав основні завдання творчого конкурсу, але програма, що була виконана на інструменті, не в повній мірі відповідає приймальним вимогам.</p> <p>Абітурієнт виявив у цілому достатній рівень виконавсько-технічної майстерності. Демонструє достатні навички та уміння, але в наявності недоліки обмежених виконавських можливостей та розвитку музичного мислення.</p> <p>Абітурієнт виявляє в цілому достатні знання з теорії та історії світової музики, що свідчить про його відповідний загальнокультурний рівень.</p>
<p>63 – 75 балів</p>	<p>Абітурієнт виконав основні завдання творчого конкурсу, виконавську програму, що відповідає приймальним вимогам. Абітурієнт демонструє добрі виконавсько-професійні навички та уміння, але допускає деякі неточності у виконання музичного</p>

	<p>тексту. Має достатньо розвинутий виконавський апарат, але в наявності недоліки розвитку музичного мислення.</p> <p>Абітурієнт виявив добрі знання з теорії та історії музичного мистецтва, здатний систематизувати та узагальнювати набуті знання у практичній діяльності.</p>
<p>4. Високий 76 – 88 балів</p>	<p>Абітурієнт виконав усі завдання творчого конкурсу. Програми, що була виконана на інструменті повністю відповідає вступним вимогам. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат, проте виявляє деякі огріхи у відчутті форми, відтворенні художнього образу. На достатньо високому рівні продемонстрував знання з теорії та історії музичного мистецтва. Досить вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу.</p>
<p>89 – 100</p>	<p>Абітурієнт бездоганно виконав усі завдання творчого конкурсу. Демонструє артистизм, музичну особистість та дар емоційного впливу на слухача. Програма, що була виконана на інструменті на дуже високому художньому рівні, повністю відповідає вступним вимогам. Форма виступу якісна і вдосконалена. Абітурієнт демонструє високий технічний рівень, розвинуте музичне мислення, розуміння стилістичних особливостей твору.</p> <p>На дуже високому рівні продемонстрував знання з теорії та історії музичного мистецтва. Вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу.. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат</p>

Рекомендований репертуар (диригування):

Західноєвропейська духовна музика

1. Бах І. С. «Магніфікат», «Messa-moll» (окреміномери). Світські кантати.
2. Барбер С. «Agnus Dei».
3. Брамс І. «Німецький реквієм» №2,4,6.
4. Брамс І. «Песнь судьбы» – кантата, «Песни любви», «Песнь Парок».
5. Бриттен Б. «Военный реквием» («Dies irae», «Lacrymosa»).
6. Бетховен Л. Меси «C-dur», «D-dur» (хоровіномери).
7. Берліоз Г. «Реквієм» (окреміномери).
8. Верді Дж. «Реквієм» (окреміномери), «Stabat Mater», «Te deum».

9. Вольф Г. «Огненный всадник».
10. Габріелі «Дух мой».
11. Гайдн Й. «Нельсон-месса», «Реквієм», «Сотворения світу» (окреміномери), «Терезіен-меса», «Меса св. Миколаю».
12. Гендель Г. Ораторії: «Мессія», «Самсон», «Іуда Маккавей» (хоровіномери).
13. Гуно Ш. кантата «Галлія».
14. Дворжак А. «Реквієм» (окреміномери).
15. Дебюсси К. «Три хора на слова Ш. Орлеанського».
16. Дюфай Г. «Ave Regina».
17. Йомеллі Н. «Реквієм» (окреміномери).
18. Керубіні Л. «Реквіємс-moll».
19. Лассо О. «Матона» «Эхо».
20. Лобас В. «Хори з Бразильської сюїти».
21. Монтеверді К. «Мадрігали».
22. Моцарт В. «Реквієм», меси «C-dur», «Коронаційна».
23. Ністед К. «O Credo».
24. Орф К. кантата «Кармина Бурана».
25. Палестрина Дж. «Весна», «Квіти і трави», «О, німфо», «Месса №29» (окреміномери).
26. Пуленк Ф. Месси «Gloria» «Stabatmater» (окреміномери).
27. Пуленк Ф. «Лик человеческий» – кантата-поэма (окремічастини).
28. Пуленк Ф. «Засуха» – кантата (окремічастини).
29. Равель М. «Ніколетта», «Рондо», «Три птахи».
30. Раттер Дж. «Реквієм», «Месса Глорія» (окреміномери).
31. Россіні Дж. «Stabatmater» (окреміномери).
32. Уеббер Дж. «Реквієм» (окремічастини).
33. Форе Г. «Реквієм» (окремічастини).
34. Форест Дж. «Реквієм» (окремічастини).
35. Хиндемит П. «Шість хорів на сл. М. Рильке».
36. Шнітке А. «Реквієм» (окремічастини).
37. Шуберт Ф. Меса G-dur (окремічастини).
38. Шуберт Ф. «Победная песнь Мариам».
39. Шуман Р. «Рай и Пери» - оратория (окремічастини).

Українська духовна музика

1. Березовський М. «Не отвержи мене во время старости».
2. Бортнянський Д. «Концерти №3, 15, 21, 24, 32».
3. Ведель А. «Доколе, Господи, забудешимя», «Господи, Боже мой, на Тяуповах», «Гласом моим», «На реках Вавилонских», «Днесь Владыка твари».
4. Вербицький М. «Літургія» (окреміномери).

5. Гречанинов А. «К Богородице прилежно», «Внуши, Боже, молитву мою», «Херувимская песнь».
6. Дилецький М. «Вошел еси во церковь».
7. Зубицький В. «Царю небесний».
8. Кошиць О. «Літургія» (окреміномери).
9. Леонтович М. «Літургія» (окреміномери).
10. Степурко В. «П'ятьдуховнихтворів».
11. Целковников В. «Верую».
12. Шведов Н. «Литургия» (окремічастини).

Кантативітчизнянихавторів, хори *a'cappella*

1. Алжнев Ю. «Співомовки» – хоровий концерт.
1. Буцко Ю. «Свадебные песни» – кантата.
2. Гайденко А. "Щедрийвечір".
3. Зубицький В. «Гори мої» – хоровий концерт (окреміномери).
4. Кравцов Т. «Хоровіакварелі».
5. Лятошинський Б. «Тече вода в синє море», «Із-за гаюсонце сходить».
6. Мартинюк В. «Яблуневасолов'їна».
7. Рахманинов С. «Колокола» – поема (окремічастини), «Весна» – кантата, «Три русские песни».
8. Салманов В. «Двенадцать» – ораторія (окремічастини).
9. Свиридов Г. «Весенняя кантата», «Курские песни», «Поэма памяти Сергея Есенина», «Патетическая оратория».
10. Свиридов Г. «Ночные облака» – кантата, «Пушкинский венок».
11. Станкович Є. «Купальськіпісні».
12. Стеценко К. «Шевченкові» – кантата.
13. Танеев С. «Иоанн Дамаскин» – кантата.
14. Танеев С. 12 хоров на стихи Я. Полонского, «Альпы», «Восход солнца», «Из края в край», «По горам две хмурых тучи».
15. Шостакович Д. «Казнь Степана Разина».
16. Шостакович Д. «Десять поэм» на слова революционных поэтов.
17. Щедрин Р. «Строфы из «Евгения Онегина», «Ива-ивушка», «Четыре хора» на слова А. Твардовского, «Четыре хора» на слова А. Вознесенского.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безбородова Л.А. Дирижирование: учебное пособие для музыкальных вузов и колледжей/ Л.А. Безбородова. – М.: Флинта, 2000. – 213 с.
2. Барська З. Гармонічне сольфеджіо на основі української музики. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2017. –80 с.
3. Берегова О. Музика ХХ – ХХІ століть. Східна Європа та українське зарубіжжя. Частина перша : підручник для вищих мистецьких навч.

- закладів України III – IV рівнів акредитації. К. : НМАУ імені П.І. Чайковського, 2012. – 294 с.
4. Бутенко Л. Оперно-хорове виконавство. Одеса: ОДМузА, 2002. – 160 с.
 5. Вахняк Є. Хорове аранжування. К. : «Музична Україна», 1977. – 113 с.
 6. Верещагіна О., Холодкова Л. Історія української музики ХХ століття : навч. посіб. К. : Освіта, 2008.
 7. Гинзбург Л. О работе над музыкальным произведением: методический очерк 4-е изд., доп. М. : Музыка, 1981. 143 с.
 8. Гулеско І. Музично-художня типологія реквієму в європейському культурному контексті. Харків – Мелітополь : Видавництво «САНА», 2002. – 91 с.
 9. Грінченко М.О. Історія української музики : дослідження. К. : 1992. – 278 с.
 10. Дубінін І. Гармонія. Ч.1. К. : Музична Україна, 1981. – 136 с.
 11. Живов В. Л. Исполнительский анализ хоровых произведений // Работа с хором : Методика, опыт / В. Л. Живов. – М., 1972.
 12. Живов. В.Л. Хоровое исполнительство: Теория. Методика, Практика: Учебное пособие для вузов / В.Л. Живов. – М.: ВЛАДОС, 2003. – 270 с.
 13. Зарубіжна музична культура ХУІІ – ХХ ст.: тематичний збірник наукових праць / Гол.редактор М.Черкашина. К.: «Компас», 1991. – 160 с.
 14. Історія української музики. В 6 т. : наук. видання / АН УРСР. Ін-т мист.-ва, фолькл та етногр. ім. М. Т. Рильського; Ред. кол. М. Гордійчук і ін. (голова), О. Костюк, Т. Булат та ін. К. : Наук. думка, 1989-2004.
 15. Іваницький А. Українська народна музична творчість : дослідження / А. Іваницький. – К., 1999.
 16. Казачков С. От урока к концерту / С. Казачков. – К., 1991.
 17. Кияновська Л. Українська музична культура. 2-е вид. Тернопіль, 2000. – 316 с.
 18. Колесса М. Основи техніки диригування / М. Колесса. – К, 1981.
 19. Композитори: Енциклопедичне видання / пер. з нім. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан. 2010. 432 с.
 20. Корній Л. Історія української музики : підручник. – Київ – Харків – Нью-Йорк: Вид-во М. П. Коць, 2001. Ч. 3. 480 с.
 21. Корній Л. Історія української музики : підручник. Київ – Харків – Нью-Йорк: Вид-во М. П. Коць, 1998. Ч. 2. 388 с.
 22. Лащенко А. Хорова культура: аспекти вивчення і розвитку К.: Муз.Україна 2000.
 23. Маркова Е. Вопросы теории исполнительства для магистров и аспирантов. — Одесса: Астропринт, 2002. — 126 с.
 24. Музыкальная педагогика Музыкальная педагогика и исполнительство: афоризмы, цитаты, изречения / сост. Г. Цыпин. — М. : МПГУ : Прометей, 2011. — 403 с.
 25. Муравська О. Нариси з історії зарубіжної музичної культури. Одеса: Друкарський дім, 2010. – 214 с.

26. Мусин И.Я. техника дирижирования / И.Я. Мусин. – 2-е изд., доп. – СПб.: Просветит. – изд. центр «ДЕАН-АДИИ-М»: Пушкин. фонд, 1995. – 296 с.
27. Осеннева М.С. Хоровой класс и практическая работа с хором: Учебное пособие для вузов / Осеннева М.С., Самарин В.А. – М.: Академия, 2003. – 187 с.
28. Павлишин С. Музыка двадцатого столетия: навч. посіб. Львів : БаК, 2005. 232 с.
29. Павлюченко С. Элементарная теория музыки. К., 1980. 211 с.
30. Сбитнева Л. Методика музыкального воспитания. — Луганск : Альма-матер, 2005. — 171 с.
31. Сіненко О. Історія зарубіжної музики: метод. рек. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 80 с.
32. Смаглий Г., Маювик Л. Основы теории музыки: Підручник для музичних училищ Г. Смаглий, Л. Маювик. – Х., 1998. – 384 с.
33. Современные проблемы музыкального исполнительства / В. Чинаев, Н. Карцева и др. — Саратов :Изд-во Саратов. ун-та, 1987. — 82 с.
34. Толмачев Г. Хоровое аранжирование та вільна обробка Вінниця, 2011.
35. Чернова І. Музичне виконавство в ситуації постмодернізму. — Львів : Акад. сухопут. військ, 2011. — 185 с.

Відповідальна за випуск Т. В. Большакова